

Als paddestoelen uit de Aziatische grond

AUTEUR Roos de Haan

Als architect en onderzoeker bij het New Town Institute in Almere stelt Rachel Keeton de vraag of zogenaamde nieuwe steden 'New Towns' een alternatief kunnen zijn voor almaar uitdijende bestaande steden. Een brede maar nieuwsgierige vraag en relevant gezien de ongekende migratie en verstedelijking in het continent van het geloof in de vooruitgang: Azië. Met 'Rising in the East' geeft Keeton een rijk geïllustreerd stedenbouwkundig perspectief op de urbanisatie op het Aziatisch continent.

Keeton deed onderzoek naar tweehonderd 'New Towns' in zeer veel Aziatische landen. Het zijn splinternieuwe steden gedomineerd door eendimensionale ontwerpen. We vinden ze soms op plekken waar tot vijftien jaar geleden geen bebouwing was: een woestijn, estuarium, hooguit enkele dorpjes. De bouw vindt plaats in het kielzog van het verminderen van olie-afhankelijkheid, industrialisatie en urbanisatie, en de liberalisatie van de post-socialistische markten zoals Kazachstan en Vietnam. Het bouwen gebeurt razendsnel. De financiers zijn vooral investeringsbanken en internationale bedrijven. In Cambodja schudt China de kaarten, terwijl in China Chinees-Singaporese nieuwe steden te vinden zijn. Volgens Keeton hebben stedenbouwkundigen en architecten vrij spel op het Aziatisch continent: op uitnodiging van een autocratisch regime en zonder maatschappelijk debat. "Yes, it's about making money" (p.41).

Nieuwe steden in Azië lijken hun doel te gaan missen

Keeton beschrijft de verbazingwekkende rek in de maakbaarheidsgedachte. In haar boek typeert ze zes soorten nieuwe steden: 'Eco Cities', 'Political Cities', 'Enclave Cities', 'Economic Cities', 'Hi-Tech Cities' en 'Shelter Cities'. Het bestaansrecht van de nieuwe steden is terug te voeren op vragen als: Hoe kunnen de steden zich onderscheiden op het gebied van energieproductie, -consumptie en afvalproductie (Eco-Cities); Met welke activiteiten dragen de steden bij aan diversificatie van de economie (Economic Cities); Hoe maken de technologische mogelijkheden het leven in de stad comfortabeler (Hi-Tech Cities). Het huisvestingsvraagstuk is bij uitstek de taak van de Shelter City terwijl de Enclave City getypeerd wordt door de wens om vooral een politiek machtig apparaat op te bouwen in de bescherming van haar isolatie ten opzichte van de massa. Keeton toont ook aan dat centrale overheden in nieuwe steden een middel zien om landen 'op de kaart te zetten'. Zij beschrijft steden die

handelswaar worden. Stukjes Sydney, stukjes Parijs, Savannah en Venetië worden in New Songdo gecombineerd tot een nieuw concept. "We want to build at least 20 Songdo's ourselves;" het klonen van steden is voor de financiers van deze Koreaanse Hi-Tech City een expliciet doel.

Voor mij is de best geslaagde nieuwe stad Magarpatta City in India. Ze verenigt ontwerpprincipes. Deze nieuwe stad is - anders dan de rest - wél beïnvloed door participatie van belanghebbenden. Toen 140 boeren zich verenigden in een bedrijf, bleken zij een gesprekspartner in het gehele proces.

Terug naar de vraag of de nieuwe steden een alternatief zijn. Los van het feit dat de uitwerking van de steden uiteraard nog een tijdje op zich laat wachten, vindt Keeton dat de nieuwe steden hier en daar hun doel lijken te gaan missen. Ze betoogt dat de waterconsumptie en afvalproductie van Masdar veel is voor een Eco City en betreurt terecht dat de Hi-Tech Cities nog altijd zeer autogeoriënteerd zijn en een hoge fossiele brandstofconsumptie hebben. En van besproken Shelter Cities heeft – dankzij een Indonesische wet – alleen Bumi Serpong Damia een flinke woningvoorraad voor immigranten. Ondanks Keeton's boeiende analyse, schiet deze soms te kort. Ten eerste werkt Keeton de concepten die ten grondslag liggen aan de steden soms zwak uit. Ten tweede komt het theoretisch referentiekader soms vreemd voor; zijn de ontwerpers van Cyberjaya echt gegrepen door de Garden City van Ebenezer Howard, of tappen zij bij hun ontwerp uit een ander vaatje? Daarnaast ontbreken nogal wat gegevens voor geografen. Zo blijft het onbekend welk aandeel de Shelter Cities innemen in het geheel aan steden, terwijl Aziatische steden in rap tempo groeien. Ook weten we weinig van de bewoners van de steden en kun je je afvragen hoe de steden omgaan met de soms bizarre klimatologische omstandigheden. Toch levert de typologie van de steden de lezer een reëler beeld van de verschijningsvormen van de verstedelijking in Azië op. Voor iedereen die geïnteresseerd is in de machten en krachten die spelen bij de productie van de 'New Towns' en hun ontwerp, is dit boek een aanrader.

Keeton, R. (2011) *Rising in the East: Contemporary New Towns in Asia*. Amsterdam: SUNarchitecture.